O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

Bodringni sotish va uning sifatini nazorat qilish standarti

(FFV-15:2023, IDT)

Rasmiy nashr

O‘zbekiston standartlar instituti
Toshkent

STANDARTLAR INSTITUTI #N6FDUGL8WK - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

So‘zboshi

1 O‘zbekiston standartlar instituti tomonidan **ISHLAB CHIQILDI.**

2 O‘zbekiston standartlar institutining 2026-yil 25-fevraldagi 6/XSt-26-sonli buyrug‘i bilan **TASDIQLANDI.**

3 Ushbu standart FVV-15:2023 “Concerning the marketing and commercial quality control of cucumbers” xalqaro standartiga aynan o‘xshash.

4 DASTLABKI AMALGA KIRITILISHI

Ushbu milliy standart va unga bo‘lgan o‘zgartishlarni O‘zbekiston hududida amalga kiritish haqidagi axborot Standartlashtirish bo‘yicha milliy organning rasmiy veb-saytlari va standartlarning yillik axborot ko‘rsatkichlarida chop etiladi.

Ushbu standartni talqin qilish yoki qo‘llashda tushunmovchiliklar yuzaga kelganda standartning asli yozilgan tillarining biridan foydalanish tavsiya etiladi.

Ushbu standartni O‘zbekiston Respublikasi hududida rasmiy tarqatish mutlaq huquqi O‘zbekiston standartlar institutiga tegishlidir

STANDARTLAR INSTITUTI #N6FDUGL8WK - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

Qishloq xo‘jaligi sifati standartlari bo‘yicha ishchi guruh

Birlashgan Millatlar Tashkilotining Yevropa iqtisodiy komissiyasining (BMT YeIK) Qishloq xo‘jaligi sifati standartlari bo‘yicha ishchi guruhi tomonidan ishlab chiqilgan tijorat sifat standartlari xalqaro savdoni osonlashtirishga, yuqori sifatli ishlab chiqarishni rag‘batlantirishga, rentabellikni oshirishga va iste’molchilar manfaatlarini himoya qilishga yordam beradi. BMT YEIK standartlari hukumatlar, ishlab chiqaruvchilar, savdogarlar, import va eksport qiluvchilar va boshqa xalqaro tashkilotlar tomonidan qo‘llaniladi. Ular yangi meva va sabzavotlar, quruq va quritilgan mahsulotlar, urug‘lik kartoshka, go‘sht, to‘g‘ralgan gullar, tuxum va tuxum mahsulotlarini o‘z ichiga olgan keng turdagi qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini qamrab oladi.

Birlashgan Millatlar Tashkilotining har qanday a’zosi Ishchi to‘p faoliyatida tenglik asosida ishtirok etishi mumkin. Qishloq xo‘jaligi standartlari haqida ko‘proq ma’lumot olish uchun bizning veb-saytimizga http://www.unece.org/trade/agr/welcome.html tashrif buyuring.

Bodring uchun ushbu qayta ko‘rib chiqilgan Standart Ishchi guruh tomonidan 2021-yilda ko‘rib chiqilgan va qabul qilingan ECE/TRADE/C/WP.7/2021/20-sonli hujjatga asoslangan (COVID-19 davridagi maxsus tartib-qoidalarga muvofiq sukut saqlash tartibiga rioya qilingan).

STANDARTLAR INSTITUTI #N6FDUGL8WK - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

BODRINGNI SOTISH VA UNING SIFATINI NAZORAT QILISH STANDARTI

СТАНДАРТ, КАСАЮЩИЙСЯ МАРКЕТИНГА И КОММЕРЧЕСКОГО КОНТРОЛЯ КАЧЕСТВА ОГУРЦОВ

STANDARD CONCERNING THE MARKETING AND COMMERCIAL QUALITY CONTROL OF CUCUMBERS

Amalga kiritish sanasi 25.03.2026

I. Mahsulot ta’rifi

Ushbu standart *Cucumis sativus L.* turidan yetishtirilgan, iste’molchiga yangi holda yetkazib berilishi mo‘ljallangan bodring navlariga (kultivarlariga) tatbiq etiladi. Sanoat qayta ishlash uchun mo‘ljallangan bodringlar hamda mayda bodringlar ushbu standart doirasiga kirmaydi.

II. Sifatga oid qoidalar

Standartning maqsadi — bodringlar tayyorlangan va qadoqlanganidan keyingi sifat talablarini belgilashdir. Biroq, eksport/jo‘natish bosqichidan keyin qo‘llanilganda, mahsulotlar quyidagi holatlarni ko‘rsatishi mumkin:

- ozgina yangiligi va tarangligi biroz yetishmasligi;
- “Extra” sinfidan boshqa sinflarga ajratilgan mahsulotlarda, ularning rivojlanishi va tez buziluvchanlik xususiyati sababli, biroz sifat pasayishi kuzatilishi.

Mahsulot egasi/sotuvchisi bunday mahsulotlarni mazkur standartga muvofiq bo‘lmagan holda namoyish etishi, sotuvga qo‘yishi, yetkazib berishi yoki har qanday shaklda realizatsiya qilishi mumkin emas. Mahsulot egasi/sotuvchisi mazkur standartga muvofiqlikni ta’minlash uchun mas’uldir.

A. Minimal talablar

Barcha sinflarda, har bir sinf uchun maxsus qoidalar va ruxsat etilgan og‘ishlar hisobga olingan holda, bodringlar quyidagi talablarga javob berishi kerak:

- butun bo‘lishi;
- sifatli bo‘lishi; iste’molga yaroqsiz qilib qo‘yadigan chirish yoki buzilishdan zararlangan mahsulotlar chiqarib tashlanadi;
- toza bo‘lishi, ko‘zga ko‘rinadigan begona moddalar deyarli yo‘q bo‘lishi;
- tashqi ko‘rinishi yangiligini saqlashi va qattiq bo‘lishi;
- zararkunandalardan deyarli xoli bo‘lishi;
- meva yoki sabzavot to‘qimasiga zarar yetkazgan zararkunandalardan xoli bo‘lishi;
- achchiq ta’mga ega bo‘lmasligi (IV-bo‘lim “Ruxsat etilgan og‘ishlarga oid qoidalar” ostidagi II sinf uchun maxsus qoidaga muvofiq);
- me’yoridan ortiq tashqi namlikdan xoli bo‘lishi;
- begona hid va/yoki ta’mdan xoli bo‘lishi.

STANDARTLAR INSTITUTI #N6FDUGL8WK - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

Bodringlar yetarlicha rivojlangan bo‘lishi, biroq urug‘lari yumshoq bo‘lishi kerak
Bodringlarning rivojlanishi va holati quyidagilarni ta’minlashi kerak:
• tashish va yuklash-tushirish jarayonlariga bardosh bera olishi;
• belgilangan manzilga qoniqarli holatda yetib kelishi.

B. Tasniflash

Bodringlar quyida belgilanganidek uchta sinfga ajratiladi:
(i) **“**Extra” sinf
Ushbu sinfdagi bodringlar yuqori sifatli bo‘lishi kerak. Ular nav va/yoki tijorat turiga xos xususiyatlarga ega bo‘lishi kerak. Ular quyidagilarga javob berishi kerak:
• yaxshi yetilgan bo‘lishi;
• yaxshi shakllangan va deyarli to‘g‘ri bo‘lishi (ichki yoy balandligi bodring uzunligining har 10 cm uchun 10 mm dan oshmasligi kerak).
Ular nuqsonlardan xoli bo‘lishi kerak, jumladan barcha deformatsiyalar, ayniqsa urug‘ hosil bo‘lishidan kelib chiqqan nuqsonlar istisno qilinadi. Biroq mahsulotning umumiy ko‘rinishi, sifati, saqlanish sifati va qadoqdagi ko‘rinishga ta’sir qilmaydigan juda yengil yuzaki nuqsonlarga ruxsat etiladi.
(ii) I sinf
Ushbu sinfdagi bodringlar yaxshi sifatli bo‘lishi kerak. Ular nav va/yoki tijorat turiga xos xususiyatlarga ega bo‘lishi kerak. Ular quyidagilarga javob berishi kerak:
• Yetarli darajada yetilgan bo‘lishi;
• yetarlicha shakllangan va deyarli to‘g‘ri bo‘lishi (ichki yoy balandligi bodring uzunligining har 10 cm uchun 10 mm dan oshmasligi kerak).
Quyidagi yengil nuqsonlarga ruxsat etilishi mumkin, biroq ular mahsulotning umumiy ko‘rinishi, sifati, saqlanish sifati va qadoqdagi ko‘rinishga ta’sir qilmasligi kerak:
• shakldagi ozgina nuqsonlar, urug‘ rivojlanishi sababli yuzaga kelgan nuqson bundan mustasno;
• rangdagi ozgina nuqsonlar; biroq bodring o‘sish jarayonida yerga tegib qolgan joyidagi och rangli qismi nuqson hisoblanmaydi;
• po‘stloqdagi ozgina nuqsonlar.
(iii) II sinf ushbu sinf yuqori sinflarga kiritilishga yaroqsiz, biroq yuqorida belgilangan minimal talablarga javob beradigan bodringlarni o‘z ichiga oladi.
Quyidagi nuqsonlarga ruxsat etilishi mumkin, biroq bodringlar sifat, saqlanish sifati va taqdimot nuqtai nazaridan o‘zining asosiy xususiyatlarini saqlab qolishi kerak:
• shakldagi nuqsonlar, biroq jiddiy urug‘ rivojlanishi sababli yuzaga kelgan nuqsonlar bundan mustasno; ichki yoy balandligi bodring uzunligining har 10 cm uchun 20 mm gacha bo‘lgan ozgina egri bodringlarga ruxsat etiladi;
• rangdagi nuqsonlar, yuzaning uchdan bir qismigacha; biroq bodring o‘sish jarayonida yerga tegib qolgan joyidagi och rangli qismi nuqson hisoblanmaydi;
• po‘stloqdagi nuqsonlar.

Egri bodringlar uzunlikning har 10 cmiga ichki qiyalik balandligi 20 mm dan oshadigan bodringlar ruxsat etiladi, biroq ular rangdagi faqat ozgina nuqsonlarga ega bo‘lishi, egri shakldan tashqari boshqa nuqson yoki deformatsiyaga ega bo‘lmasligi va alohida qadoqlanishi kerak.

STANDARTLAR INSTITUTI #N6FDUGL8WK - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

III. O‘lchamga oid qoidalar

Bodringni o‘lchami og‘irligi yoki diametri va uzunligi kombinatsiyasi bo‘yicha aniqlanadi. “Extra” va I sinflar uchun o‘lchamning bir xilligi majburiydir.

Bir qadoqdagi mahsulotlar o‘lchamining bir xilligini ta’minlash uchun quyidagi ikki usuldan biri qo‘llanilishi kerak:

(a) Og‘irlik bo‘yicha o‘lchash Og‘irlikdagi farq quyidagidan oshmasligi lozim:

- eng kichik bodring 400 g yoki undan ko‘p bo‘lsa — 150 g;
- eng kichik bodring 180 g dan 400 g gacha bo‘lsa — 100 g. 180 g dan kam bodringlar og‘irlik jihatidan nisbatan bir xil bo‘lishi kerak.

(b) Diametr va uzunlik bo‘yicha o‘lchash Uzunlikdagi farq 5 cm dan oshmasligi lozim, va bodringlar diametri bo‘yicha yetarlicha bir xil bo‘lishi kerak.

IV. Ruxsat etilgan og‘ishlarga oid qoidalar

Marketingning barcha bosqichlarida, ko‘rsatilgan[1] sinf talablariga javob bermaydigan mahsulotlar uchun sifat va o‘lcham bo‘yicha ma’lum darajadagi og‘ishlarga har bir to‘pda ruxsat etiladi.

A. Sifat bo‘yicha ruxsat etilgan og‘ishlar

(i) “Extra” sinf

Umumiy hisobda, sinf talablari bajarilmagan, biroq I sinf talablariga javob beradigan bodringlarning soni yoki og‘irligi bo‘yicha 5 foizgacha ruxsat etiladi. Ushbu og‘ish doirasida jami 0,5 foizdan ortiq bo‘lmagan miqdorda II sinf sifat talablariga javob beradigan mahsulotlarga ruxsat etiladi.

(ii) I sinf

Umumiy hisobda, sinf talablari bajarilmagan, biroq II sinf talablariga javob beradigan bodringlarning soni yoki og‘irligi bo‘yicha 10 foizgacha ruxsat etiladi. Ushbu og‘ish doirasida jami 1 foizdan ortiq bo‘lmagan miqdorda II sinf sifat talablariga ham, minimal talablariga ham javob bermaydigan yoki chirigan mahsulotlarga ruxsat etiladi.

(iii) II sinf

Umumiy hisobda, sinf talablari ham, minimal talablar ham bajarilmagan bodringlarning soni yoki og‘irligi bo‘yicha 10 foizgacha ruxsat etiladi. Ushbu og‘ish doirasida jami 2 foizdan ortiq bo‘lmagan miqdorda chirigan mahsulotlar yoki uchlari achchiq ta’mga ega bo‘lgan bodringlarga ruxsat etiladi.

---

[1] Muvofiqlik tekshiruvi asosiy yoki murakkab namunalarni baholash orqali o‘tkaziladi. Bu tekshiruv tasodifiy tanlab olingan namunalar sifati butun partiya sifatini aks ettiradi, degan taxminga asoslanadi. Muvofiqlikni tekshirish bo‘yicha IHTT amaliy qoidalarini qo‘llash jo‘natish bosqichlarida, shuningdek oziq-ovqat mahsulotlari chakana savdosining ulgurji-taqsimlash markazlari va omborxonalarida ham, operatorlar tomonidan ham tavsiya etiladi.

B. O‘lcham bo‘yicha ruxsat etilgan og‘ishlar

Barcha sinflar uchun (agar o‘lcham bo‘yicha tasniflangan bo‘lsa): o‘lcham talablari bajarilmagan bodringlarning soni yoki og‘irligi bo‘yicha umumiy 10 foizgacha ruxsat etiladi.

STANDARTLAR INSTITUTI #N6FDUGL8WK - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

V. Taqdim etishga oid qoidalar

A. Bir xillik

Har bir qadoqning tarkibi bir xil bo‘lishi va faqat bir xil kelib chiqish, nav yoki tijorat turi, sifatga hamda (agar o‘lcham bo‘yicha tasniflangan bo‘lsa) o‘lchamga ega bodringlarni o‘z ichiga olishi lozim.

Qadoq tarkibining ko‘rinib turgan qismi butun tarkibni ifodalashi kerak.

B. Qadoqlash

Bodringlar mahsulotni to‘g‘ri himoya qiladigan tarzda qadoqlanishi kerak.

Qadoq ichida ishlatiladigan materiallar toza bo‘lishi va mahsulotga tashqi yoki ichki shikast yetkazmaydigan sifatga ega bo‘lishi lozim. Savdo belgilari tushirilgan qog‘oz yoki tamg‘alardan foydalanishga ruxsat etiladi, biroq bosma yoki yorliqlar zaharli bo‘lmagan siyoh yoki elim bilan bajarilgan bo‘lishi kerak.

Mahsulotga alohida yopishtiriladigan stikerlar olib tashlanganda ko‘rinadigan elim izlarini qoldirmasligi va po‘stloqqa shikast yetkazmasligi kerak. Mevalarga lazer yordamida kiritilgan ma’lumotlar meva eti yoki po‘stiga shikast yetkazmasligi kerak.

Qadoqlar har qanday begona moddadan xoli bo‘lishi kerak.

VI. Tamg‘alashga oid qoidalar

Har bir qadoqda[2] quyidagi ma’lumotlar bir tomonda guruhlangan holda, o‘qilishi oson va o‘chmas tarzda yozilgan hamda tashqaridan ko‘rinadigan bo‘lishi lozim:

A. Identifikatsiya

Qadoqlovchi va/yoki jo‘natuvchi/eksport qiluvchi: Nom va jismoniy manzil (masalan, ko‘cha/shahar/hudud/pochta indeksi va, agar kelib chiqish mamlakatidan farq qilsa, mamlakat) yoki milliy vakolatli[3] organ tomonidan rasmiy tan olingan kod belgisi, agar bunday tizimni qo‘llaydigan mamlakat UNECE Kod Belgilari reyestrida[4] ro‘yxatga olingan bo‘lsa. Agar ko‘cha manzili mavjud bo‘lmasa, jismoniy manzil xo‘jalik yoki korxona nomi, eng yaqin qishloq, shahar, hudud va pochta indeksi orqali shakllantirilishi mumkin; yoki GPS koordinatalari va pochta qutisi manzili eng yaqin shahar, hudud va mamlakat bilan birgalikda jismoniy manzil[5] sifatida qabul qilinadi.

---

[2] Ushbu markirovkalash qoidalari mazkur tafsilotlar ko‘rsatilgan qadoqlardagi savdo paketlariga nisbatan qo‘llanilmaydi. Biroq, ular alohida taqdim etilgan savdo paketlari (oldindan qadoqlangan mahsulotlar) uchun amal qiladi.

[3] Ko‘plab mamlakatlarning milliy qonunchiligi nom va manzilni aniq ko‘rsatishni talab qiladi. Biroq, kod belgisidan foydalanilganda, "qadoqlovchi va/yoki jo‘natuvchi (yoki shunga o‘xshash qisqartmalar)" iborasi kod belgisi bilan bevosita bog‘liq holda ko‘rsatilishi lozim. Bundan tashqari, agar kelib chiqish mamlakati bo‘lmasa, kod belgisidan oldin tan oluvchi mamlakatning ISO 3166 (alfa-2) mamlakat/hudud kodi keltirilishi kerak.

[4] Quyidagi havolaga qarang: http://www.unece.org/trade/agr/codemarkregistry.html.

[5] Amerika Qo‘shma Shtatlari pochta qutisi manzilidan foydalanishga cheklov qo‘ygan, chunki bu obyektlarni tekshirishga yoki mahsulotlarni chaqirib olish zarur bo‘lganda tezkor choralar ko‘rishga to‘sqinlik qilishi mumkin. Shuningdek, bu qadoqlovchi va/yoki jo‘natuvchi/eksport qiluvchi bilan bog‘liq milliy markirovkalash talablariga kirmaydi.

B. Mahsulotning xususiyati

STANDARTLAR INSTITUTI #N6FDUGL8WK - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

• “Bodring” — agar qadoq tarkibi tashqaridan ko‘rinmasa;
• “Egri bodring” — zarur hollarda.

C. Mahsulotning kelib chiqishi

• Kelib chiqish[6] mamlakati va, ixtiyoriy ravishda, yetishtirilgan tuman yoki milliy, mint-aqaviy yoki mahalliy joy nomi.

D. Tijorat tavsifnomalari

• Sinf;
• O‘lcham (agar o‘lcham bo‘yicha tasniflangan bo‘lsa) quyidagicha ifodalanadi:
• minimal va maksimal og‘irliklar yoki minimal va maksimal uzunliklar;
• muqobil ravishda, 180 g dan kichik bodringlar uchun — bodringlar soni;
• Birliklar soni (ixtiyoriy).

E. Rasmiy nazorat belgisi (ixtiyoriy)

Qabul qilingan: 1964-yil
So‘nggi qayta ko‘rib chiqilgan: 2021-yil
Moslashtirilgan: Standart tartib 2023-yil

_____

[6] To‘liq yoki ko‘p qo‘llaniladigan nom ko‘rsatilishi kerak.

STANDARTLAR INSTITUTI #N6FDUGL8WK - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI